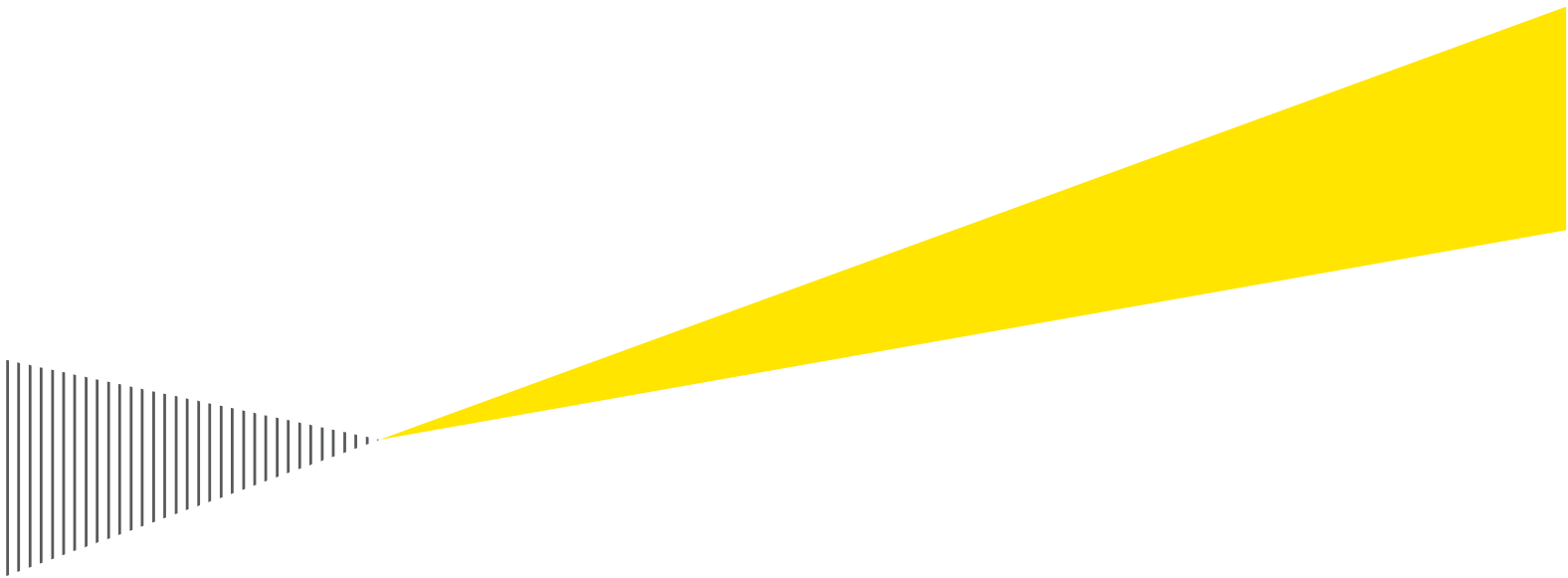

Förstudie 2019
Genomförd på uppdrag av revisorerna
Mars 2020

Region Blekinge

Förstudie av regional utveckling
i Region Blekinge

EY

Building a better
working world

Innehåll

1. Inledning	2
1.1. Bakgrund.....	2
1.2. Syfte och delfrågor	2
1.3. Genomförande	2
1.4. Förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete	2
2. Iakttagelser	3
2.1. Organisation och styrning.....	3
2.2. Regional utvecklingsstrategi 2014 - 2020	3
2.3. Arbete med ny utvecklingsstrategi.....	5
2.4. Samverkan med berörda organisationer, myndigheter och näringsliv.....	7
2.5. Uppföljning av RUS	7
2.6. Tillväxtprioriteringar i Region Blekinge.....	9
3. Slutsats	11
<i>Bilaga 1: Källförteckning</i>	<i>12</i>

1. Inledning

1.1. Bakgrund

Inom Region Blekinge finns sedan 2019 de regionala utvecklingsfrågorna organiserade under Regionala utvecklingsnämnden. En regional utvecklingsstrategi är framtagen och omfattar perioden 2014-2020. Inriktningen är att utvecklingen ska vara hållbar och fyra insatsområden är preciserade.

En förvaltningsorganisation finns etablerad med ansvarsroller för regional utveckling, kultur och bildning. I regionplan 2019-2021 framgår att "samtliga nämnder ska omsätta den regionala utvecklingsstrategin (RUS) i sin verksamhet och bidra till att Blekinge ska vara ett inkluderande samhälle präglad av öppenhet och deltagande".

Revisorerna har beslutat att genomföra en kartläggande förstudie av nämndens verksamhet som underlag för bedömning av eventuellt kommande granskningsinsatser.

1.2. Syfte och delfrågor

Förstudien syftar till att ge revisorerna en kartläggning av vilka insatser som görs och hur kopplingen ser ut till den utvecklingsstrategi som föreligger eller är under utveckling samt utifrån Nämnden för regional utveckling, bildning och kulturs reglemente.

Frågor som förstudien ska besvara:

- ▶ Hur ser den regionala utvecklingsstrategin ut för 2020 och framåt och vilka underlag bygger den på?
- ▶ Finns en tydlig process för hur framtagande av en ny regional utvecklingsstrategi ska ske?
- ▶ Vilka insatser pågår/planeras för att möta de föreliggande behoven i länet?
- ▶ Hur har genomförda insatser utvärderats och vad har utvärderingsresultaten resulterat i?
- ▶ Är regionens insatser samordnade med berörda organisationer, myndigheter och näringsliv?
- ▶ Hur följer nämnden upp andra nämnders integrering av RUS?

1.3. Genomförande

Förstudien baseras på dokumentgranskning samt intervjuer med nyckelpersoner inom förvaltningen Regional utveckling, bildning och kultur. Förstudien är genomförd maj 2019 – september 2019.

1.4. Förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete

I förordningen om regionalt tillväxtarbete 6 § framgår att den som har ansvar för det regionala tillväxtarbetet ska utarbeta och fastställa en strategi för länets utveckling (regional utvecklingsstrategi) och samordna insatser för att genomföra strategin. Den regionala utvecklingsstrategin ska vara en samlad och sektorsövergripande strategi för det regionala tillväxtarbetet i ett eller flera län och innehålla mål och långsiktiga prioriteringar för det regionala tillväxtarbetet.

2. Iakttagelser

2.1. Organisation och styrning

Enligt reglementet för den regionala utvecklingsnämnden ansvarar nämnden för följande områden kopplat till den regionala utvecklingsstrategin (RUS):

- ▶ Regional utvecklingsnämnd ska ansvara för beredning, utveckling och uppföljning av den regionala utvecklingsstrategin.
- ▶ Regional utvecklingsnämnd ska besluta om handlingsplaner med koppling till den regionala utvecklingsstrategin.
- ▶ Regional utvecklingsnämnd ska ansvara för intern och extern samordning av den regionala utvecklingsstrategin.

Vid behov av specialistkompetens inom specifika ämnesområden tar förvaltningen hjälp av medarbetare som finns inom andra förvaltningar i regionen. Det kan exempelvis röra sig om folkhälsostategi och bredbandsstrategi.

2.2. Regional utvecklingsstrategi 2014 - 2020

Den nuvarande regionala utvecklingsstrategin gäller för perioden 2014–2020. I juni 2018 beslutade regionstyrelsen om en reviderad version av utvecklingsstrategin¹. Den reviderade strategin utgår från samma insatsområden och målsättningar som den ursprungliga versionen. Strategin tar sin utgångspunkt i målet *Attraktiva Blekinge där fler vill bo, arbeta och komma på besök*. För att uppnå målet utgår strategin från fyra prioriterade insatsområden. Dessa utgörs av:

- ▶ Bilden av attraktiva Blekinge
- ▶ Livskvalitet
- ▶ Arbetsliv
- ▶ Tillgänglighet

För respektive prioriterat insatsområde finns politiskt beslutade mål, som presenteras i nedanstående tabell.

¹ Enligt förordning om regionalt tillväxtarbete ska strategin ses över minst en gång mellan varje val till regionfullmäktige.

Bilden av attraktiva Blekinge	Livskvalitet	Arbetsliv	Tillgänglighet
<p>2020 är Blekinge förknippat med kreativitet, innovation, strategiskt läge och unik kust och skärgård.</p>	<p>2020 kännetecknas Blekinge av goda och tillgängliga boendemiljöer med god samhällsservice där människor mår bra.</p>	<p>2020 kännetecknas Blekinge av ett expansivt och konkurrenskraftigt näringsliv.</p>	<p>2020 har Blekinge ett attraktivt och hållbart transportsystem som utvecklas utifrån invånarnas, arbetsmarknadens och besökarnas behov.</p>
	<p>2020 är Blekinge ett inkluderande samhälle präglad av öppenhet och deltagande med ett nyskapande kultur-, idrotts-, och fritidsliv med bredd och kvalitet.</p>	<p>2020 kännetecknas Blekinge av ett starkt innovationsklimat som involverar näringsliv, utbildningsaktörer, offentliga, ideell och kreativ sektor. Idéer lyfter och blir livskraftiga företag och organisationer.</p>	<p>2020 utmärker sig Blekinge som ett attraktivt e-Samhälle där en stor del av befolkningen använder digitala tjänster</p>
	<p>2020 har miljö- och klimatarbetet bevarat eller förbättrat förutsättningarna för god livskvalitet och god förvaltning av natur- och kulturmiljöer.</p>	<p>2020 har näringslivet och de offentliga organisationerna god tillgång till kompetent arbetskraft samtidigt som många går vidare till högre utbildning och en hög andel av befolkningen är sysselsatt.</p>	
		<p>2020 beaktar näringslivet och offentliga verksamheter kriterier för en hållbar utveckling när det gäller både hushållning av råvaror, energi, mark, vatten såväl som</p>	

		undanträngning av den fysiska miljön. Miljö- och klimatfrågor är en drivkraft för utvecklingen.	
--	--	---	--

I den regionala utvecklingsstrategin framgår exempel på insatser som har genomförts eller pågår för att uppnå strategins mål. Totalt uppges 36 exempel på insatser fördelat mellan de fyra insatsområdena. Insatserna utgörs exempelvis av framtagande av strategi för besöksnäringen, utvecklingsprojekt Attraktion Blekinge och förbättrad tätortsnära kollektivtrafik.

Utvecklingsinsatser kan finansieras genom ett antal olika projektfinansieringar:

Projekt inom RUS:en drivs inte enbart av Region Blekinge. En stor del av projekten drivs istället av andra aktörer i Blekinge som exempelvis företag och kommuner. Gemensamt för samtliga är att Region Blekinge har som uppdrag att fördela regionala tillväxtmedel. Det görs regelbundna utvärderingar av hur mycket som har utbetalats inom ramen för de regionala tillväxtmedel samt vad det har resulterat i.

2.3. Arbete med ny utvecklingsstrategi

Enligt förordningen om regionalt tillväxtarbete ska den regionala utvecklingsstrategin upprättas utifrån en analys av särskilda förutsättningarna för hållbar regional tillväxt och utveckling i länet.

Regionstyrelsen beslutade den 24 april 2019 att:

- ▶ Ge nämnden för regional utveckling i uppdrag att inleda arbetet med ny regional utvecklingsstrategi.
- ▶ Tillsätta styrgrupp bestående av presidiet för regionstyrelsen och presidiet i regionala utvecklingsnämnden.
- ▶ Det regionala samverkansrådet är referensgrupp i framtagandet av ny regionala utvecklingsstrategin.

Projektet med den kommande RUS:en leds av en projektledare och har pågått sedan 1 maj 2019 och ska vara färdigställt senast januari 2021. Inom ramen för projektet finns det följande projektorganisation:

Styrgrupp Tre möten under hösten	Projektgrupp Träffas varje månad	Referensgrupper Tre möten under hösten
<ul style="list-style-type: none"> • Regionstyrelsens presidie • Regionala utvecklingsnämndens presidie • Regional utvecklingsdirektör • Projektledare • Regiondirektör 	<ul style="list-style-type: none"> • Projektledare • Analytiker • Utvecklingsstrateger • Kommunikatör • Folkhälsostrateg • Strateg för samhällsbyggande 	<p>Grupp 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regionens ledningsgrupp <p>Grupp 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samtliga kommundirektörer från Blekinges kommuner • Kommunstyrelsens ordförande från Blekinges kommuner • Länsrådet

Processen utgår till stor del från följande delar; nuläge, omvärld, önskat läge, utmaningar, insatsområden, prioritering av insatsområden, framtagande av mål samt remiss och beslut.

Beskrivning av Blekinges nuläge samt omvärldsbevakning kommer att påbörjas under hösten 2019 och utföras av medarbetare inom regionala utvecklingsnämndens förvaltning. Till grund för detta arbete ligger ett stort antal analyser och rapporter, bland annat en SWOT-analys gjord av SWECO, OECD-rapporter och kommissionen för jämlik hälsa Ett helt liv i Blekinge².

Arbetet med att göra en beskrivning av Blekinges önskade läge baseras dels på dialoger men även på en sammanställning av respektive kommuns målsättningar. Dialoger kommer att genomföras inom ramen för höstens Blekingedag men även genom workshops med barn- och unga. Intervjuad projektledare för arbetet med den nya RUS:en uttrycker att tiden är för knapp för att genomföra ett större antal dialogmöten och workshops³. Det finns därför ambitioner om att arbeta mer digitalt med en presentation innehållande diskussionsfrågor som regionens invånare och föreningar ska kunna få svara på och på så sätt bidra med deras syn på Blekinges önskade läge. När synpunkter om det önskade läget har sammanställts jämförs dessa med nuläget för att på så sätt identifiera utmaningarna. När samtliga utmaningar har identifierats konkretiseras dessa i ett antal insatsområden som därefter prioriteras och mynnar ut i ett antal mål. Formuleringen av mål beräknas ske i maj 2020. Dialoger med medborgare kommer huvudsakligen genomföras i processen med att ta fram det önskade läget samt prioritering av insatsområdena.

Enligt projektledaren kommer det finnas ett antal förändringar gentemot nuvarande RUS. Dessa utgörs i huvudsak av en tydligare koppling till:

- ▶ Folkhälsa
- ▶ Översiktsplaner
- ▶ Barn- och unga

² SWOT-analys är en modell för att identifiera styrkor, svagheter, möjligheter och hot vid en strategisk översyn.

³ Den nya RUS:en påbörjades 1 maj för att invänta den nya organisationen.

För att stärka kopplingen till dessa områden har initiativ tagits till dialog med barn- och unga, samt att strateg för folkhälsa och samhällsbyggnad ingår i projektgruppen.

2.4. Samverkan med berörda organisationer, myndigheter och näringsliv

Internt i Region Blekinge bedrivs samverkan till stor del genom Region Blekinges ledningsgrupp, där samtliga direktörer i regionen ingår. Förvaltningen för regional utveckling genomför även informationsinsatser i ledningsgrupper. Som exempel ges att direktören för regional utveckling ska närvara vid tandvårdsnämndens ledningsgruppsmöte för att informera om RUS.

Samverkan med Blekinges kommuner sker i stor utsträckning genom det regionala samverkansrådet där såväl tjänstepersoner som politiker från kommunerna samt representanter från länsstyrelsen inom ramen för länsrådet kan diskutera frågor gällande RUS. Samverkansrådets syfte och mål framgår bland annat av överenskommelsen mellan kommunerna i Blekinge län och Region Blekinge om regional samverkan, daterad oktober 2017. Samverkansrådet syftar bland annat till att kommunerna och regionen gemensamt ska omvärldsbevaka och följa länets utveckling samt verka för en gemensam syn på hur Blekinge ska utvecklas. Därtill utgör ovan nämnd referensgrupp med representanter från kommunerna ett forum för samverkan och informationsspridning. Respektive företrädare för kommunen ansvarar för att förmedla information till verksamheterna.

Samverkan med nationella aktörer sker huvudsakligen genom olika former av samarbeten som exempelvis Regionsamverkan Sydsverige och Småland Blekinge Halland South Sweden. Regionsamverkan Sydsverige är ett samarbetsorgan som främst syftar till att ta fram strategier och planer inom ett antal områden, där regional utveckling utgör ett av dessa⁴. Småland Blekinge Halland South Sweden är ett gemensamt EU-kontor i Bryssel som syftar till att "agera som regionens förlängda arm i Bryssel"⁵.

2.5. Uppföljning av RUS

I regionplan för 2019-2021 framgår att *samtliga nämnder ska omsätta den regionala utvecklingsstrategin i sin verksamhet.*

Enligt uppgift från förvaltningen för regional utveckling, kultur och bildning ansvarar inte den regionala utvecklingsnämnden för att följa upp hur de respektive nämnderna har integrerat RUS:en i verksamheterna. Sammanställningen av respektive nämnds arbete med RUS:en genomförs istället av den centrala analysenheten som ingår i regionstaben. Förvaltningen uttrycker att det finns en viss osäkerhet i hur detta uppdraget ser ut.

Nämnden för regional utveckling ansvarar däremot för att följa upp det samlade resultatet för Blekinge vad gäller de långsiktiga målen och samhällsutvecklingen på lång sikt. Detta görs till stor del genom mikrodata från SCB men även genom diverse rapporter om aktuella ämnen. Till respektive insatsområde finns ett antal indikatorer som följs upp årligen.

⁴ Regionsamverkan Sydsverige utgörs av Region Blekinge, Region Halland, Region Jönköpings län, Region Kalmar, Region Kronoberg och Region Skåne.

⁵ I Småland Blekinge Halland South Sweden ingår Region Kalmar län, Region Blekinge, Region Jönköpings län, Region Kronoberg och Region Halland, Linnéuniversitetet, Högskolan i Jönköping och Blekinge Tekniska Högskola

Bilden av attraktiva Blekinge	Livskvalitet	Arbetsliv	Tillgänglighet
1 indikator	9 indikatorer	8 indikatorer	5 indikatorer

Beroende på indikatorernas utformning jämförs Blekinges resultat antingen över tid, med andra län eller mot riksgenomsnittet. Resultatet av uppföljningen presenteras i en skriftlig rapport benämnd *indikatorsbilaga*. Rapporten presenterar resultatet genom dels diagram men även förklarande text.

Ett urval av indikatorerna presenteras även i en sammanställning kallad *Så mår Blekinge*. Bilden ser ut enligt följande och beroende på om figuren är grön, gul eller röd så visar de i vilken grad som indikatorn bedöms ha en positiv, delvis positiv eller negativ utveckling:

 Antal gästnätter	 Befolkningsantal & flyttnetto	 Demografisk försörjningskvot	 Användning av tillfällig föräldrapenning
 Utbildningsnivå	 Självskattad hälsa	 Antal sysselsatta	 Antal nya företag
 Resande med kollektivtrafik	 Klimatpåverkande utsläpp	 Bostadsmarknad	 Tillgång till bredband

Bilden av hur Blekinge mår sprids i de nätverk som Region Blekinge ingår i. Bilden visar att antal sysselsatta och tillgång till bredband har en negativ utveckling. I senaste uppföljningen som avser utvecklingen fram till och med år 2017 framgår exempelvis följande områden med negativ respektive positiv utveckling, alternativt lägre eller högre andel i förhållande till riksgenomsnittet:

Andel arbetsgivare som upplever brist på god kompetens (2017)	Andel hushåll och arbetsställen i Blekinge med tillgång till 100 Mbit/s (2016)	Demografisk försörjningskvot
• 37,9 procent vilket är högst av samtliga län.	• 55 procent av hushållen (riksgenomsnitt 79 procent) • 41 procent av arbetsställena (riksgenomsnitt 63 procent)	• Andelen av befolkningen som är över 65 år Blekinge är högre än i riket och ökar i snabbare takt.

Antal nya företag (2016)	Andel av befolkningen mellan 25-64 år med minst en gymnasial utbildning (2016)	Resande med kollektivtrafiken (2017)
<ul style="list-style-type: none"> • Negativ utveckling på 1,4 procent sedan 2010 samtidigt som riket har haft en positiv utveckling på 2,8 procent. • Under 2016 startades 753 nya företag i Blekinge vilket innebar att enbart Gotland startade färre nya företag. 	<ul style="list-style-type: none"> • 86,2 procent vilket är i nivå med risksnittet. • Under perioden 200-2016 har andelen ökar med 10 procentenheter vilket är en större ökning än riksgenomsnittet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Det totala antalet resor med kollektivtrafiken i Blekinge ökade med 1,3 procent mellan 2016-2017. • För perioden 2009-2017 är ökningen 21 procent.

Enligt intervju pågår diskussioner om hur arbetet och uppföljningen av RUS även ska kunna presenteras för regionstyrelsen och inte enbart till näringsdepartementet. Till följd av sammanslagningen 1 januari 2019 uppger direktören för regional utveckling att det pågår arbete med att hitta arbetssätt och strukturer för samarbete mellan den regionala utvecklingsnämnden och Region Blekinges övriga nämnder och verksamheter. Sammanslagningen av tidigare Region Blekinge och Landstinget Blekinge uppges skapa bättre möjligheter att sprida det regionala utvecklingsarbetet då antalet anställda ökar från 110 till 5500. Direktören för regional utveckling framför att det finns ett intresse inom organisationen för att arbeta med frågorna men samtidigt beskrivs det finnas en utmaning i att nå ut med budskapet om den regionala utvecklingen till samtliga anställda och göra RUS:en till en naturlig del i verksamheternas styrning och utveckling.

Samordnaren för uppföljning och analys ingår i ett regionalt analysnätverk där även analytiker från respektive kommun i Blekinge ingår. Nätverket träffas fyra gånger per år och syftar dels till att kunna diskutera de respektive indikatorerna men även ge kommuner ett forum för att kunna lyfta iakttagelser från deras egna kommuner.

2.6. Tillväxtprioriteringar i Region Blekinge

I maj 2019 gjorde Region Blekinge en redovisning till Näringsdepartementet avseende vilka tillväxtprioriteringar som finns för Blekinge 2021–2027. I redovisningen framgår en analys av de utmaningar och möjligheter som Blekinge står inför. Ett exempel på utmaning som lyfts är att Blekinges försörjningskvot är den sjätte högsta i landet och att den har ökat kraftigt under 2000-talet. Matchningsproblematik på arbetsmarknaden där arbetsgivare har svårt att hitta rätt kompetens trots att utbildningsnivån ökar och allt större andel av befolkningen har en eftergymnasial utbildning, är ytterligare ett exempel på utmaning som framgår i redovisningen.

Redovisningen innehåller även vilka områden som Blekinge behöver prioritera under perioden 2021–2027. Den huvudsakliga prioriteringen för Blekinge är en ökad attraktivitet för såväl invånare, besökare och företag. Till detta finns två prioriterade områden med tillhörande delområden:

En attraktiv region för människor

- Kultur skapar utveckling, inkludering och jordmån för kreativitet och företagande
- Besöksnäring som skyltfönster mot omvärlden
- Inkluderande och breddad arbetsmarknad med livslångt lärande
- En bra plats att bo på med god hälsa för människor och miljö

En attraktiv region för företag

- Kompetensförsörjning för att företag ska kunna utvecklas och växa
- Förbättrad infrastruktur utvecklar vårt strategiska läge och förstorar arbetsmarknaden
- Ökad innovationskraft skapar förnyelse
- Konkurrenskraftigt näringsliv med ökad internationalisering

Till respektive delområde framgår ett antal punkter som behöver göras för att uppnå delmålet. Dessa utgörs exempelvis av;

- ▶ Öka inkluderingen på arbetsmarknaden för att ta tillvara på de resurser som idag står utanför och för att bryta den tudelade och könsuppdelade arbetsmarknaden
- ▶ Främja internationalisering av näringsliv både i form av ökad export, internationella investeringar och möjligheten att attrahera internationell kompetens

Inrikes flyttnetto och antal arbetstillfällen lyfts fram som två mått som kan ge en övergripande bild av Blekinges attraktivitet. Under perioden 2015–2018 hade Blekinge ett negativt inrikes flyttnetto.

3. Slutsats

Förstudien visar att det finns ett pågående arbete med att ta fram en ny regional utvecklingsstrategi där såväl aktörer från kommuner som det civila samhället involveras i processen. En samlad uppföljning av de indikatorer som framgår i RUS:en görs en gång årligen men därutöver görs löpande uppföljningar och rapportsläpp. Exempelvis avseende sysselsättningsutveckling, befolkningsutveckling samt utveckling och kompetens. I den senaste övergripande uppföljningen för år 2017 samt redovisningen till Näringsdepartementet framgår att Blekinge står inför ett antal utmaningar vilka bland annat utgörs svag sysselsättningsutveckling och en försörjningskvot där färre ska försörja fler. Det sistnämnda innebär inte bara utmaningar när det kommer till kompetensförsörjning utan även hur det ökade behovet av välfärdstjänster ska finansieras.

Förstudien visar att det finns utmaningar i att förankra den regionala utvecklingsstrategin hos samtliga nämnder. Det skulle därför kunna genomföras en fördjupad granskning som tar sin utgångspunkt i hur Region Blekinges övriga nämnder har integrerat den regionala utvecklingsstrategin i sin verksamhet. Det faktum att sammanslagningen genomfördes i januari 2019 leder dock enligt vår mening till att en fördjupad granskning bör invänta det pågående arbetet med att hitta arbetsformer och strukturer i den nya organisationen.

Karlskrona den 12:e mars 2020

Anders Hellqvist
EY

Anna Färdig
EY

Bilaga 1: Källförteckning

Intervjuade funktioner:

- ▶ Analytiker, regional utveckling, kultur och bildning
- ▶ Ekonomichef, regional utveckling, kultur och bildning
- ▶ Regional utvecklingsdirektör
- ▶ Utvecklingsstrateg och projektledare för framtagandet av kommande RUS

Dokument:

- ▶ Reglementen för Region Blekinge. Landstingsfullmäktige 2018-11-26
- ▶ Regionplan 2019 - 2020 med budget för 2019
- ▶ 2017 års uppföljning av indikatorer
- ▶ Överenskommelse mellan kommunerna i Blekinge län och Region Blekinge/Landstinget Blekinge om regional samverkan, ärendenummer 2017/01290
- ▶ Tillväxtprioriteringar Blekinge 2021-2027 – en redovisning till Näringsdepartementet, Regional utveckling, kultur och bildning 2019-05-15